Gludedd

Amcanion dysgu

1. Cymharu gludedd gwahanol hylifau drwy wneud arsylwadau gofalus.
2. Cymhwyso eich dealltwriaeth o ronynnau i esbonio eich arsylwadau.
3. Dylunio arbrawf.

Cyflwyniad

Rydych chi'n mynd i fesur yr amseroedd y mae'n eu cymryd i swigen godi drwy wahanol hylifau. Dyma ffordd o gymharu gludedd yr hylifau.

Offer (fesul grŵp)

Cyfarpar

- Stopwatsh
- Tiwbiau wedi'u selio o wahanol hylifau

Cemegion

Dewiswch o'r canlynol:

- dŵr
- olew coginio
- Hylif golchi llestri
- Ethanol
- Siampŵ neu ewyn ymolchi
- Mêl

Offer diogelwch

- Cyfarpar amddiffyn y llygaid: sbectol ddiogelwch i EN166F

Diagram

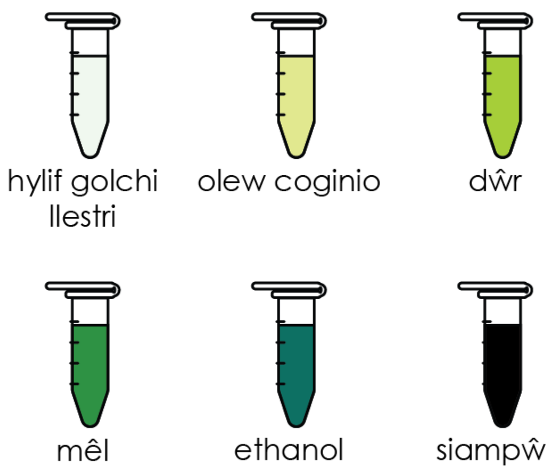

© 2025 Cymdeithas Frenhinol Cemeg

Dull

Cymerwch un o'r tiwbiau a ddarperir.

1. Gwnewch yn siŵr bod y swigen ar y brig a bod y tiwb yn cael ei ddal yn fertigol.
2. Trowch y tiwb wyneb i waered yn gyflym a mesurwch yr amser y mae'n ei gymryd i'r swigen gyrraedd y brig.
3. Ailadroddwch y mesuriad hwn ar gyfer pob un o'r samplau.
4. Cwblhewch y tabl sydd wedi'i ddarparu.

Canlyniadau

	Amser a gymerwyd (e)			
Hylif	**Prawf 1**	**Prawf 2**	**Prawf 3**	**Amser cymedrig (e)**
Dŵr				
Olew coginio				
Hylif golchi llestri				
Ethanol				
Siampŵ neu ewyn ymolchi				
Mêl				

Cwestiynau

1. Nodwch ystyr y gair gludedd.

____

____

2. Defnyddiwch eich canlyniadau i nodi'r hylif mwyaf gludiog. Awgrymwch reswm dros eich ateb.

Hylif ______________________________

Rheswm ______________________________

3. Defnyddiwch eich canlyniadau i nodi'r hylif lleiaf gludiog. Awgrymwch reswm dros eich ateb.

Hylif ______________________________

Rheswm ______________________________

© 2025 Cymdeithas Frenhinol Cemeg

4. Pa ddiagram sy'n dangos sut mae'r gronynnau wedi'u trefnu mewn sampl o olew coginio?

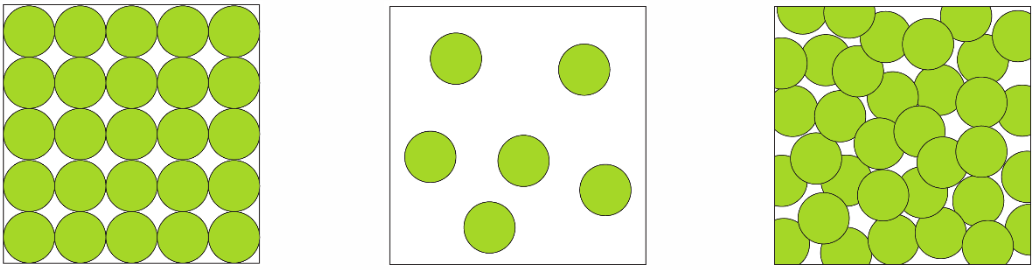

A B C

5. Cwblhewch y brawddegau i ddisgrifio beth sy'n digwydd i'r gronynnau pan fydd rhywfaint o olew coginio yn cael ei arllwys i mewn i badell ffrio.

Mae'r gronynnau'n llithro ____

Maen nhw'n llifo o ____

6. Dewiswch y geiriau cywir i gymharu gludedd dŵr ac ewyn ymolchi.

Mae dŵr yn **llai/mwy** gludiog nag ewyn ymolchi am fod **llai/mwy** o rymoedd atyniad **o fewn/rhwng** moleciwlau'r dŵr na'r rhai **o fewn/rhwng** gronynnau'r ewyn ymolchi. Mae hyn yn ei gwneud hi'n **haws/mwy anodd** i foleciwlau'r dŵr lifo.

7. Dewiswch y geiriau cywir i gwblhau'r brawddegau i ragfynegi sut y bydd gludedd mêl yn newid wrth i dymheredd y mêl gynyddu.

atyniad **lleihau** **ennill** **cynyddu** **colli** **gwrthyriad**

Bydd gludedd mêl yn ____________________ wrth i'r tymheredd gynyddu. Wrth i'r gronynnau yn yr hylif ____________________ mwy o egni cinetig, bydd yn haws goresgyn grymoedd ____________________ rhwng y gronynnau.

8. Defnyddiwch y stribed strwythur i ddylunio arbrawf i ymchwilio i'r ffordd y mae'r tymheredd yn effeithio ar ludedd hylif.

© 2025 Cymdeithas Frenhinol Cemeg

Ymchwilio i ludedd	Ymchwilio i ludedd	Ymchwilio i ludedd	Ymchwilio i ludedd
Gwnewch ragfynegiad.	Gwnewch ragfynegiad.	Gwnewch ragfynegiad.	Gwnewch ragfynegiad.
Pa hylif rydych chi'n mynd i'w brofi?	Pa hylif rydych chi'n mynd i'w brofi?	Pa hylif rydych chi'n mynd i'w brofi?	Pa hylif rydych chi'n mynd i'w brofi?
Nodwch eich newidynnau: • annibynnol (beth fyddwch chi'n ei newid) • dibynnol (beth fyddwch chi'n ei fesur) • rheolydd (beth fyddwch chi'n ei gadw yr un fath)	Nodwch eich newidynnau: • annibynnol (beth fyddwch chi'n ei newid) • dibynnol (beth fyddwch chi'n ei fesur) • rheolydd (beth fyddwch chi'n ei gadw yr un fath)	Nodwch eich newidynnau: • annibynnol (beth fyddwch chi'n ei newid) • dibynnol (beth fyddwch chi'n ei fesur) • rheolydd (beth fyddwch chi'n ei gadw yr un fath)	Nodwch eich newidynnau: • annibynnol (beth fyddwch chi'n ei newid) • dibynnol (beth fyddwch chi'n ei fesur) • rheolydd (beth fyddwch chi'n ei gadw yr un fath)
Pa offer y byddwch chi'n eu defnyddio?	Pa offer y byddwch chi'n eu defnyddio?	Pa offer y byddwch chi'n eu defnyddio?	Pa offer y byddwch chi'n eu defnyddio?
Sut byddwch chi'n cynnal eich arbrawf? Ysgrifennwch ddull.	Sut byddwch chi'n cynnal eich arbrawf? Ysgrifennwch ddull.	Sut byddwch chi'n cynnal eich arbrawf? Ysgrifennwch ddull.	Sut byddwch chi'n cynnal eich arbrawf? Ysgrifennwch ddull.
Beth fyddwch chi'n ei gofnodi? Tynnwch dabl canlyniadau. Cofiwch gynnwys lle ar gyfer darlleniadau ailadrodd.	Beth fyddwch chi'n ei gofnodi? Tynnwch dabl canlyniadau. Cofiwch gynnwys lle ar gyfer darlleniadau ailadrodd.	Beth fyddwch chi'n ei gofnodi? Tynnwch dabl canlyniadau. Cofiwch gynnwys lle ar gyfer darlleniadau ailadrodd.	Beth fyddwch chi'n ei gofnodi? Tynnwch dabl canlyniadau. Cofiwch gynnwys lle ar gyfer darlleniadau ailadrodd.

© 2025 Cymdeithas Frenhinol Cemeg